

Targalt internetis Õppematerjalid

Hea õpetaja!

Siit leiad rollimängu, mida saad kasutada internetiturvalisusest rääkimiseks.

Rollimängu kui aktiivse õppemeetodi eesmärgiks on osalejate endi kogemuse uurimine ja seeläbi õppimine- luuakse võimalus olla keegi teine, panna end proovile näitlejana ja seeläbi näha maailma kellegi teise silmade läbi. Mängu käigus antakse igale osalejale stsenaarium, kus on kirjeldatud rollid. Stsenaarium tuleks kohandada grupiliikmetele sobivaks. Stsenaarium ja rollimängu tegevused ei tohiks mängus osalejaid isiklikult solvata. Osaleja saab võimaluse valida roll, mida tal tegelikus elus kunagi ei oleks. Õpetajal soovitan eelnevalt mõelda võimalike osatäitjate peale, et läbimängimisel ei tekiks soovimatuid olukordi. Näiteks: kiusatava rolli soovitan panna kõrge enesehinnanguga ja klassis kõrgema staatusega õpilane. Rollimäng kui meetod vajab aega teema arendamiseks ja hilisemaks aruteludeks, rolli mõistmiseks ja sellesse sisseelamiseks. Peale mängu lõppu tehke vaheaeg, et osatäitjad saaksid enne arutelu rollidest välja tulla. Õpilased, kes on pealvaatajad, osalevad kindlasti hilisemas arutelus.

Eva Palk

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õpetaja,
Targalt internetis koolitaja

Targalt internetis õppematerjalide töörühm

Rollimäng II

Jagan Sinuga kõike

Eesmärgid:

- panna lapsed mõistma, et kiusamine internetis on nagu iga teinegi kiusamine;
- kiusamisele kiusamisega vastamine on ummiktee ja ei too lahendusi;
- panna lapsed mõistma, et teise inimese identiteedi kasutamine on lubamatu ja seadusega karistatav;
- õpetada lapsed leidma lahendusi;
- panna lapsed mõistma, kuidas interneti kasutamine võib mõjutada nende elu;
- anda teadmisi internetikasutamisega seotud ohtudest ja reeglitest internetis.

Soovitav kooliaste: 7.-9. klass, gümnaasium.

Vajalikud vahendid:

töölehed mängijatele situatsiooni ja rollide kohta, markerid, suured paberid.

Tunni käik ja aeg:

- sissejuhatus- 2 minutit;
- rollijaotus ja rollidesse sisseelamine, kuni 10 minutit;
- rollimäng- 10 minutit;
- mängu analüüs rühmatööna, rühmatöö ettekanded 10 minutit;
- rollimängu arutelu 10 minutit;
- kokkuvõte 3 minutit.

Rollid

- ✓ Nora
- ✓ Riho- Nora poiss-sõber

- ✓ Aleks
- ✓ Annika- Nora sõbranna
- ✓ Klassikaaslased

Mis juhtus

Nora on klassis populaarne tüdruk. Ta on aktiivne suhtleja, kellel on palju sõpru Facebookis ja Orkutis. Kõiki oma saladusi jagab Nora oma poisi **Rihoga**. Nad teavad teineteise kontode ja pangakaartide paroole. Neile meeldib teineteist pildistada ja üheskoos valivad nad pilte veebi ülesriputamiseks.

Laupäeval peol tantsis Nora Riho arvates liiga kaua **Aleksiga**. Riho on varemgi armukade olnud, kuid seekord läks ta Aleksiga päris tülli. Ka Norale ütles ta väga halvasti ja kihutas siis peolt autoga minema, hoolimata sellest, et oli purjus.

Esmaspäeval koolis ei saanud Nora aru, miks teised teda nähes itsitavad. Isegi Aleks muigas ega tahtnud temaga suhelda. **Annika** soovitas tal vaadata oma Facebooki kontot. Nora ei saanud kuidagi oma kontole sisse. Annika kontot kasutades nägi Nora portaalis intiimses poosis pilte endast koos räigete kommentaaridega. Riho oli Norale kätte maksnud. Poiss oli muutnud Nora konto parooli ja temast tehtud pilte töödeldud ning need siis üles riputanud. Nora ei tea, mida ette võtta.

Tööleht osatäitjale

Nora

Nora on klassis populaarne tüdruk. Ta on aktiivne suhtleja, kellel on palju sõpru Facebookis ja Orkutis. Kõiki oma saladusi jagab Nora oma poisi **Rihoga**. Nad teavad teineteise kontode ja pangakaartide paroole. Neile meeldib teineteist pildistada ja üheskoos valivad nad pilte veebi ülesriputamiseks.

Laupäeval peol tantsis Nora Riho arvates liiga kaua **Aleksiga**. Riho on varemgi armukade olnud, kuid seekord läks ta Aleksiga päris tülli. Ka Norale ütles ta väga halvasti ja kihutas siis peolt autoga minema, hoolimata sellest, et oli purjus.

Esmaspäeval koolis ei saanud Nora aru, miks teised teda nähes itsitavad. Isegi Aleks muigas ega tahtnud temaga suhelda. **Annika** soovitas tal vaadata oma Facebooki kontot. Nora ei saanud kuidagi oma kontole sisse. Annika kontot kasutades nägi Nora portaalis intiimses poosis pilte endast koos räigete kommentaaridega. Riho oli Norale kätte maksnud. Poiss oli muutnud Nora konto parooli ja temast tehtud pilte töödeldud ning need siis üles riputanud. Nora ei tea, mida ette võtta.

Nora on vapustatud ega suuda ikka veel uskuda, et Riho võib niimoodi kätte maksta. Ainult Riho teadis tema paroole ja ta oli poissi täielikult usaldanud.

Nora ei tea mida ette võtta.

Tööleht osatäitjale

Riho

Riho ja Nora on paar. Neil ei ole teineteise ees saladusi, ka kontode ja pangakaartide paroole. Neile meeldib teineteist pildistada ja üheskoos valivad nad pilte veebi ülesriputamiseks.

Laupäeval peol tantsis Nora Riho arvates liiga kaua Aleksiga. Riho vihastas Nora peale, sest talle tundus, et Nora ei hooli enam temast. Riho läks Aleksiga päris tülli ja ütles Norale, et lõpetab suhte. Ta kihutas peolt autoga minema, hoolimata sellest, et oli purjus.

Kodus võttis ta kättemaksuks Nora kontolt tüdruku pildid ja laadis need töödelduna ning nilbete kommentaaridega Facebooki üles. Kui lõpp, siis lõpp. Küll Nora veel kahetseb, et Aleksiga sebib.

Tööleht osatäitjale

Annika

Annika on Nora parim sõbranna. Esmaspäeva hommikul enne kooli Facebookis käies avastas ta uued pildid Nora kontol koos rõvedate kommentaaridega.

Annika oli väga ehmunud, sest talle tundus, et Nora on hulluks läinud. Normaalne inimene ei riputa endast selliseid pilte veebi üles. Koolis otsis ta Nora üles ja rääkis talle juhtunust.

Nora proovis vahetunnis kohe oma kontole pääseda, kuid see ei õnnestunud. Parool ei sobinud. Annika avas enda konto ja näitas Norale neid jubedaid pilte.

Nora oli vapustatud ega suutnud uskuda, et Riho võis nõnda kätte maksta. Ainult Riho teadis tema paroole ja ta oli poissi usaldanud. Annika on nõutu ja Nora ei tea mida ette võtta.

Tööleht osatäitjale

Aleks

Aleksile meeldib Nora. Ta teab, et Nora on Riho tüdruk.

Laupäeval peol võttis ta Nora tantsima ja ei tahtnud mitte kuidagi teda Riho juurde tagasi lasta, paludes veel ja veel üht tantsu. Riho tundus juba õige vihane.

Kui Aleks Noraga tantsimise lõpetasid, noris ärritunud ja armukade Riho Aleksiga tüli. Riho ütles ka Norale halvasti ja lubas suhte lõpetada, sest Nora on teda petnud. Aleks arvates ei olnud ju tantsimises midagi halba ja armukadedus on nõme.

Riho tormas peolt minema. Pühapäeva õhtul avastas Aleks Facebookis uued pildid Nora kontol, millel olid väga rõvedad kommentaarid. Aleksile tundub nüüd, et Nora pole just kõige õigem tüdruk tema jaoks.

Tööleht osatäitjatele Klassikaaslased

Pühapäeval Facebookis suheldes avastasid klassikaaslased nilbed pildid Norast, mille all olid ka rõvedad kommentaarid. Neile tundus, et Nora on tõesti üle piiri läinud.

Samas olid pildid naljakad ja nii mõnigi arvas, et iseteadlikule ja terava keelega Norale kulub ära, kui tema kallal veidi keelt teritada. Nad jagasid pilte omavahel.

Esmaspäeva hommikul ajas neid Nora nägemine itsitama. Eriti naljakas tundus neile Nora hämmeldunud nägu.

Rollimängu arutelu

Pärast mängu on vaja aidata õpilastel rollist välja tulla. Hästi sobivad selleks küsimused, kus lapsed saavad väljendada oma tundeid.

1. Kas rollimäng oli keeruline?
2. Kuidas sa ennast tundsid selles rollis? Oli see sulle raske, huvitav vms?
3. Kuidas sinu arvates tundsid selle loo tegelased ennast päriselus?
4. Kas soovid edaspidigi end rollimängudes proovile panna?

Küsimused aruteluks

1. Kas Riho käitus õigesti?
2. Mida ütleb seadus Riho käitumise kohta?
3. Kuidas oleks saanud juhtunut ära hoida?
4. Miks klassikaaslased ei astunud tüdruku kaitseks välja?
5. Kas isiklikke internetiparoole tohib kellelegi teisele usaldada?
6. Tooge näiteid sarnaste juhtumite kohta, mida olete kuulnud!
7. Kuhu ja kelle poole pöörduda abi saamiseks?
8. Mida peaks Nora nüüd enda kaitseks ette võtma?
9. Kuidas võib selline juhtum Nora ja Riho elu mõjutada?
10. Mõelge välja lõpp sellele loole!
11. Mis oleks võinud olla teisiti? Kuidas te stsenaariumit muudaksite?

Allikad ja lisamaterjal

- <http://www.saferinternet.org/web/guest/safer-internet-day>
- <http://www.arvutikaitse.ee/>
- <http://www.targaltinternetis.ee/>
- <http://laste.arvutikaitse.ee>
- www.peremeedia.ee
- <http://lapsnetis.eesti.ee/>
- <http://www.netiohud.ee/peamine/kasulikud-lingid.html>
- <http://www.microsoft.com/eesti/education/veebivend/default.mspx>
- http://www.assapauk.ee/index_6.html
- <http://internetiohud.onepagefree.com/?id=945&>
- <http://fame.pelgulinna.tln.edu.ee/turva/>
- <https://www.riigiteataja.ee/akt/13230375>

Karistusseadustiku muutmise seadus.

« § 157². Teise isiku identiteedi ebaseaduslik kasutamine. Teist isikut tuvastavate või tuvastada võimaldavate isikuandmete tema nõusolekuta edastamise, nendele juurdepääsu võimaldamise või nende kasutamise eest eesmärgiga luua teise isikuna esinemise teel temast teadvalt ebaõige ettekujutus, kui sellega on tekitatud kahju teise isiku seadusega kaitstud õigustele või huvidele, või varjata kuritegu – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.».

Õpilaste videod: <http://www.youtube.com/watch?v=ek6mKV4k7u4>

Karistusseadustik <https://www.riigiteataja.ee/akt/184411#para120>

Eesti Vabariigi Põhiseadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/633949>